

Handläggare
Mats Sylwan
Telefon: 070 544 18 24**Till**
Kulturnämnden
2017-12-12

Förslag på åtgärder för att motverka sexuella trakasserier inom det fria kulturlivet

Förslag till beslut

Kulturförvaltningen föreslår att kulturnämnden beslutar:

- att göra tillägg i kulturstödet riktlinjer enligt bilaga 1,
- att ge förvaltningen i uppdrag att återkomma med förslag avseende ansökningsförfarande, uppföljning samt informations- och kompetenshöjande insatser för att förebygga sexuella trakasserier och övergrepp i de verksamheter som stöds av kulturnämnden,
- att förklara beslutet omedelbart justerat.

Robert Olsson
KulturdirektörPatrik Liljeholm
Biträdande Kulturdirektör

Sammanfattning

Kulturnämnden uppdrog vid sitt möte den 14 november 2017 åt kulturförvaltningen att föreslå åtgärder för att förebygga sexuella trakasserier och övergrepp i de verksamheter som stöds av kulturnämnden. Bakgrunden var de många och förskräckande vittnesmålen i kampanjen #Metoo. Kulturförvaltningen har på kort tid genomfört en enkät bland det fria kulturlivets aktörer för att få en bild av läget i Stockholm. Kartläggningen visade att 12 organisationer av 63 svarande kände till att någon i verksamheten hade utsatts för hot, övergrepp eller sexuella trakasserier och att de också uppmärksammat frågan och vidtagit åtgärder.

Som svar på uppdraget föreslår förvaltningen följande åtgärder:

- Förändringar i kulturstödet bedömningsgrunder
- Förändringar i beredningen av ansökningar
- Förbättrade uppföljningsstrukturer
- Informations- och utbildningsinsatser

Underlag för beslut

Uppdrag av kulturnämnden beslutat den 14 november 2017. Förvaltningen ombads inkomma med förslag till åtgärder till nästkommande nämnd, den 12 december 2017.

Som grund för utlåtandet ligger bland annat en enkät som besvarades av 63 stödmottagande verksamheter om deras arbete med och upplevelser av sexuella trakasserier på arbetsplatsen.

UTLÅTANDE

Ärendet

Förslag om åtgärder för att motverka sexuella trakasserier inom det fria kulturlivet.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom kulturstrategiska staben.

Bakgrund och syfte

Efter en omfattande mängd vittnesmål från kvinnor i Sveriges kulturliv står det klart att kulturen är ett område där det finns stora problem med sexuella övergrepp och trakasserier. Problemen är av sådan omfattning att det krävs både snabba och långsiktiga insatser för att förändra situationen. Därför ska kulturförvaltningen i Stockholm ta fram åtgärder och uppföljningsinsatser med målet att sexuella trakasserier och övergrepp ska upphöra i de verksamheter som får offentliga medel från kulturnämnden. De förslag om tillägg till nuvarande riktlinjer som läggs fram i detta tjänsteutlåtande föreslås följas av flera insatser som presenteras för nämnden under våren 2018.

Nuvarande kriterier i kulturstödets riktlinjer

Kulturnämnden har flera stödsystem för att finansiera det fria kulturlivet och det totala stödet uppgår 2017 till mer än 135 miljoner kronor.

Kulturstödets riktlinjer har fem bedömningskriterier varav ett är särskilt relevant i frågan om sexuella trakasserier: ”Jämställdhet och flerkulturellt perspektiv”. I detta perspektiv bedöms ”hur sökande organisation arbetar och planerar att arbeta med jämställdhet och flerkulturellt perspektiv”. Det förekommer dock inga specifika hänvisningar eller kommentarer om sexuellt ofredande.

Under rubriken ”Formella krav” anges att lagar och förordningar måste följas men vilka dessa är eller hur de ska tolkas nämns inte.

Enkät till stödmottagande verksamheter

Efter de många vittnesmålen i #Metoo-uppropen i början av november genomförde kulturförvaltningen en enkät bland de 71 verksamheter som för närvarande söker stöd som överstiger 350 000 kronor. Av de kontaktade organisationerna svarade 63 på enkäten och 35 uppgav att de arbetade aktivt med dessa frågor. Kartläggningen visade att av de svarande kände 12 till att någon i verksamheten hade utsatts för hot, övergrepp eller sexuella trakasserier vid något tillfälle och att de också uppmärksammat frågan och vidtagit åtgärder.

Syftet med enkäten var att i anslutning till beredningen av ansökningar för stöd 2018 kartlägga arbetet med att motverka sexuella trakasserier och övergrepp på det fria kulturlivets arbetsplatser. Enkäten har gett förvaltningen en bättre kunskap om hur det fria kulturlivet agerar i denna fråga och samtidigt har den kommunicerat stadens bestämda vilja att fortsatt kulturstöd förutsätter aktiva insatser från stödmottagare för att förhindra sexuella trakasserier och övergrepp.

Jämställdhetsanalys

Ärendet har sin bakgrund i de vittnesmål som lämnats under hösten 2017 i bland annat kampanjen #Metoo men även i ett stort antal andra upprop, varav flera från kulturlivets yrkesgrupper. Kulturförvaltningen har kulturnämndens uppdrag att föreslå åtgärder som förebygger sexuella trakasserier och övergrepp inom det fria kulturlivets arbetsplatser. Förvaltningen bedömer att de förslag som läggs fram i ärendet ytterligare kan stärka medvetandet kring övergrepp och kränkningar på arbetsplatsen. Riktlinjernas nya formuleringar illustrerar tydligt att gamla gränser nu har upphört att gälla. Förslagen tar också fasta på de lagar som finns och tydliggör att sexuellt oönskad intimitet kan ge juridiska konsekvenser.

Förvaltningens synpunkter

Inledning

Frågan om sexuella trakasserier och övergrepp är långtifrån ny men den har genom #Metoo-uppropen fått en dimension och omfattning som knappast någon kunde tänka sig för bara kort tid sedan. Alla yrkesgrupper och samhällsområden tycks vara berörda, inte minst kulturområdet. Flera kulturellt och konstnärligt verksamma organisationer, institutioner och fria aktörer har redan aviserat att de kommer att skapa nya rutiner, strukturer och bemötandekoder med avsikt att förhindra fortsatta

övergrepp. Det gäller även kulturförvaltningen i Stockholms stad som i nedanstående plan föreslår åtgärder för att säkra att kulturnämndens stöd till det fria kulturlivet går till aktörer med nolltolerans mot sexuella trakasserier och övergrepp samt andra slag av kränkningar.

Förslag

Åtgärder

Förvaltningen föreslår åtgärder i fyra steg:

- Förändringar i kulturstödets bedömningsgrunder som möjliggör justeringar av stödnivåer vid förekomst av eller bristande hantering av sexuella trakasserier.
- Förändringar i beredningen av ansökningar
- Förbättrade uppföljningsstrukturer
- Informations- och utbildningsinsatser

Förändringar av kulturstödets formella krav

Kulturstödets riktlinjer bör enligt förvaltningen kompletteras under rubriken *Formella krav*. Här står i dag att den sökande ska följa lagar och förordningar. Det är en otillräcklig formulering mot bakgrund av samhällets svårigheter att juridiskt ta sig an den typ av övergrepp som det ofta handlar om på en arbetsplats. Denna oförmåga förekommer även bland många av kulturlivets konstnärliga och administrativa ledningar och det är därför nödvändigt att arbetsgivaransvaret förtydligas i riktlinjerna.

Det är framför allt två lagområden som är tillämpliga, arbetsmiljölagen och diskrimineringslagen. De som får stöd ska särskilt beakta diskrimineringslagen 2 kapitlet §3 som beskriver arbetsgivarens utredningsskyldighet vid trakasserier.

I diskrimineringslagen första kapitlet, punkt 4 och 5 definieras trakasserier som ett uppträdande som kränker någons värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Sexuella trakasserier beskrivs som ett uppträdande av sexuell natur som kränker någons värdighet,

Förvaltningen föreslår följande nya formulering (*kursiverad*):

- Lagar och förordningar måste följas. *Sökande organisation har som arbetsgivare skyldighet att följa arbetsmiljölagen i fråga om hot, övergrepp och sexuella trakasserier.*

Förändringar av kulturstedets bedömningskriterier

Kulturförvaltningen föreslår även att bedömningsgrunden ”Jämställdhet och flerkulturellt perspektiv” kompletteras med följande kriterium (*ny formulering kursiverad*):

- ...”hur sökande organisation arbetar och planerar att arbeta med jämställdhet och flerkulturellt perspektiv, *samt mot sexuella trakasserier, övergrepp och andra slag av kränkningar.*

Förändringar i ansöknings- och uppföljningsförfarande

Med riktlinjernas skärpta formuleringar följer att även ansökningsförfarandet behöver förändras och tillföras nya och uppföljningsbara frågor där svaren visar vilket ansvar den sökande genom konkreta åtgärder tar för en trygg och jämställd arbetsmiljö. Det är samtidigt viktigt att formulera krav som inte skrämmar till tystnad eller uppfattas som konstnärligt styrande.

För att de ovan föreslagna åtgärderna ska ge långsiktig och varaktig effekt behöver de följas upp i de redovisningar som förvaltningen begär in. Redovisningsblanketten behöver synkroniseras med ansökningsformuläret. Förvaltningen ber därför om kulturnämndens uppdrag att återkomma med förslag på förändringar av såväl ansöknings- som uppföljningsförfarandet.

I uppföljningsarbetet ingår även den fördjupade analys som förvaltningen gör av ca 10 aktörer årligen. Förvaltningen räknar med att frågan om sexuella övergrepp och trakasserier får ökad uppmärksamhet även i detta sammanhang.

Informations- och utbildningsinsatser

För att arbetet med att motverka sexuella övergrepp och trakasserier inom det fria kulturlivet ska bli framgångsrikt krävs det informations- och förtroendeskapande åtgärder. Exempel på detta är samverkan med branschorganisationer om kompetenshöjande insatser. Andra sammanhang är information i

förvaltningens kommunikationskanaler som Öppna hus och i andra möten med kulturaktörer.

Förvaltningen ber även i detta sammanhang om ett uppdrag att återkomma med förslag på insatser för att motverka sexuella trakasserier och övergrepp i de verksamheter som får kulturnämndens stöd.

Bilagor

1. Förslag på tillägg till Formella krav
2. Förslag på tillägg till Bedömningsgrunder